Heimskringla.

VI. ár. Nr. 9. | Winnipeg, Man., Canada, 24. Februar 1892. | Tölubl. 272.

FRJETTIR.

ÚTLÖND.

Freycinet og meðráðendur hans sögðu sig sjer stjórnarráðsmennsku á Frakklandi 18. þ. m. Ástæðan var sú, að stjórnarfrumvarp var þá um daginn felt, með 303 atkvæðum gegn 212. Frumvarpið var um takmörkun rjettinda, er fjelög á Frakklandi hafa og var tilgangurinn eiginlega sá að takmarka vald og rjettindi kaþólsku kirkjunnar, sem stjórninni er illa við, síðan hún í sumar er leið átti í deilunum við erkibiskupinn af Aix. Í frumvarpinu var ákveðið, að allar fjelagsstofnanir væru skyldar til að segja stjórninni nafn sitt, tilgang og aðalþól og sýna nafnaskrá fjelagsins. Én þau ákvæði er sjerstaklega skertu vald kirkjunnar voru í þá átt, að hver fjelagsmaður hefði rjett til að segja sig úr fjelaginu þegar honum sýndist, að hann þá gæti heimtað að fjelöginu öll sín tillög í fjelagsþarfir og að fjelagið ekki geti neitað að borga. Enn fremur, að ekkert fjelag mætti eiga meira land en nauðsynlegt væri fyrir samkomustaði og þess háttar, að ekkert sjúkrahús, eins eða annars fjelags, mætti hafa meira fje í sjóði en nauðsynlega útheimtist til að framfleyta stofnuninni. Samkvæmt frumvarpinu máttu og engir útlendingar eiga eignir á Frakklandi og engar gjafir eða erfðafje þiggja frá þarlendu fjelagi.—Með þessu voru lögð, eða átti að leggja, ósvikin bönd á kaþólsku kirkjuna, enda sagt að það sje páfanum að þakka, að frumvarpið var felt.—Það er óvanalega kyrlátt í Paris í þessu uppistandi.

Vilhjálmur Þýzkalands keisari á í sífeldu stríði við ríkisþingið. Seinasta rimman er út af hermálum. Keisarinn hefur nýlega látið skipa svo marga hermenn til löggæzlu í Berlin, að þingmenn sögðu helztu stræetin líkust því, að þau væru hermanna kastalar. Stjórnin viðurkenndi þetta rjett að vera og lofaði breytingum. Út frá þessu tóku þingmenn að ræða um hermannamál yfir höfuð með sjerstöku tilliti til herrjettarins, og þar var komið við kaun keisarans. Caprive kanslari sagði þingmönnum hvað eptir annað, að um þetta væri þýðingarlaust að ræða; keisarinn væri einvaldur í öllum slíkum málum. En þingmenn ljetu sjer ekki segjast, en hjeldu áfram umræðunum. Í umræðunum kom fram, að í Bavariu væri herrjettur opinber, en í Prússlandi væri hann leynilegur, svo að enginn vissi hvað þar gerðist. Meirihluti þingmanna var með því, að rjetturinn væri opinber, og hvað sem kanslarinn sagði, ljetu þeir málið ganga til atkvæða. Voru 143 atkvæði með opinberum herrjetti, en 100 á móti.—Keisarinn er reiður yfir þessari afskiptasemi, en getur ekki að gert.

Hríðargarður gekk yfir meginhluta Evrópu í vikunni er leið. Snjófallið var mikið, en fönn talsverð áður, og veðurhæð óvanaleg, einkum á Englandi, enda gerði veðrið þar mikinn skaða, týndi skipum og fenti fje á landi. Bæði á Englandi, Þýzkalandi og Frakklandi er umferð mjög slept og á Frakklandi sátu margar járnbrautarlestir fastar í snjónum, en menn frusu til dauðs, jafnvel á strætunum í Paris.

Á Þýzkalandi er sagt að stjórn Frakklands hafi nýlega samið um við þýzka verksmiðjueigendur að fá keypt 3 milj. byssu-hlaupa, er öll eiga að fara til Rússlands.

Elds-umbrot eru svo mikil í Etna á Sikiley, að bændabýli og smáþorp í grendinni eru að leggjast í eyði fyrir flótta íbúanna.

Nálega 200 anarkistar bíða dóms í einum bæ, Cadix á Spáni. Af þeim er búizt við að 10 eða 12 fái æfilangt fangelsi, um 50 fangelsi um lengri og skemmri tíma, en að hinir verði frikenndir. Það hefur verið auglýst, að enginn þeirra verði dæmdur dauðasekur.

Hrossakjöts-ætur eru Parisar-búar orðnir og það í stórum stíl. Hin nýju toll-lög stjórnarinnar hafa aukið verð alls kjöt-matar, svo að engir nema ríkismenn geta keypt nauta eða sauðakjöt. Hrossakjöt er nú selt þar á 4—20 cents pundið.

Frumvarp Balfours um sveitarstjórn á Írlandi var lagt fyrir þing Breta 18. þ. m., og þykir það lítlu miðla af frjálsræði, en mörg ófrelsishöpt leggja á tilvonandi sveitarstjórnir. Meðal annars er ákveðið að 20 skattgildir menn geti hvenær sem þeim sýnist, kært einn eða fleiri sveitarráðsmenn fyrir hjeraðsdómara og heimtað þá rekna úr embætti. Dómarinn hefur vald til að fullnægja þeirri kröfu ef honum svo sýnist, og skipar þá Írlands Governor mann í embætti þess er frá var vísað. Allir Gladstones-sinnar og allir Írar á þingi voru einhuga í að gera gys að stjórninni fyrir að koma fram með svona fyrirlitningarvert frumvarp. John Morley kvaðst einkis annars fremur óska en að stjórnin ljeti almenning dæma um þetta frumvarp við almennar kosningar.—Blaðadómarnir um frumvarpið, eru engu vægari en ræður þingmanna, jafnvel stjórnarblöðin eiga örðugt með að telja frumvarpinu mikið til gildis.

Svo er almennt álitið að Sir William Vernon Harcourt muni á þessu þingi verða leiðtogi Gladstone-sinna, og að Gladstone sjálfur muni lítinn þátt taka í þingdeilum. Sir William hefur og að nokkru leyti staðfest þessa fregn. Hann flutti merka ræðu í Whitechapell í London að kvöldi hins 17. þ. m., og sagði fundarstjóri, einn af þingmönnum, í ávarpi sínu að Sir William væri leiðtogi hinna liberölu á þingi. Sir William bar ekki á móti þessu.

Italskur verður næsti páfinn, er að líkindum sezt í stólinn áður en langt líður, því núverandi páfi er mjög þunnur og óðum að visna upp svo að á hverjum degi er vænt eptir andláti hans. Hann ljet fyrir nokkru senda kjörseðla til allra kardínála, er á seðilinn skyldu setja hvaða þjóðarmann hver einn æskti að sjá í páfastólnum eptir sinn dag. Seðlar þessir eru nú allir komnir til skila, og sýna þeir að svo gott sem allir kardínálarnir kusu Italskan eptirmann páfans. Næst Ítölum stóðu þjóðverjar á þessari kjörskrá, en langt á eptir. Páfinn var glaður við þessa almennu ósk, er hann kvað samkvæmt sínum egin vilja. Hann hefur þá von enn, að áður en langt líði endurreisi Italska þjóðin, hið forna verslega vald páfans, sjerstaklega ef kirkjan lætur Itali sitja í fyrirrúmi hvað þessa embættisveiting snertir.

Hurð nærri hælum. Hinn 16. þ. m. þegar verið var að enda við ræðurnar út af ávarpinu til þings Breta, kom Thomas Sexton fram með þá breytingar-uppástungu, að þingið viðurkenni vanmátt sinn í að semja viðunandi lög fyrir Írland. Uppástunga þessi var feld með 179 atkv. gegn 158, og þótti það svo lítill liðsmunur, þegar afl flokkanna er tekið til greina, að stjórnin var orðlaus af undrun.

Ljótar fregnir berast frá Rússlandi einusinni enn. Þær eru í þá átt, að kornhlöður hervetna á norður og norðaustur Rússlandi sjeu troðfullar af kornmat, þó fólkið umhverfis sje að deyja úr hungri. Þennan kornmat á að sögn ekki að snerta, heldur geyma hann til vonar og vara, ef Rússar skyldu lenda í stríð við erlenda þjóð. Í millitíðinni mega svo margir af alþýðumönnum deyja úr hungri sem vilja, ef þeir ekki fá hjálp hjá erlendum þjóðum.

Lausafjár eignir W. H. Smiths, fyrrverandi foringja Salisburys sinna í neðrideild, er lezt fyrir skömmu, eru samtals $8½ milj. Auk þessa átti hann mikið af fasteignum í London og annarsstaðar.

Hraðfrjett frá Kristjaníu í Noregi dags. 17. þ. m., segir að Jóhann Swerdrúp, fyrrverandi stjórnarformaður í Noregi, látinn. Sannanir fyrir þesari fregn eru engar framkomnar enn.

Þrátt fyrir tilraunir Rússa og Frakka að beygja Tyrkja-soldán urðu Englendingar aflmeiri. Umboðsbrjef Abbas undirkonungs Egypta frá soldáni, er að heita má bókstaflega hið sama og umboðsbrjef föður hans þegar hann tók við um árið. Í því efni hafa Englendingar ekkert meir að óttast.

Bandarikin.

Eitt af vandræðamálum þjóðþingsins er það, er lýtur að útgáfu silfurpeninga. Báðir flokkar eru tví skiptir í skoðunum sínum á málinu, en þar sem demókratar eru í meiri hluta í neðri deild, bera þeir ábyrgð ina af úrslitum málsins, og þar sem forsetakosningar fara fram í ár, þá eru vandræðin tilfinnanlegri en ann ars. Þingmenn silfurnámaríkjanna heimta að silfrinu sje umhverft í peninga, jafnótt og það er leyst út úr grjótinu, og lofa eindregnu fylgi sínu við forsetakosningar þeim flokki er því komi í gang. Aptur er annar flokkur, ef til vill mannfleiri, er heimtar alla mögulega takmörkun á útgáfu silfurpeninga og hóta þeim flokki illu einu við kosningarnar, sem eykur útgáfu silfurpeninganna.—Í fjárhirzlunni í Washingtou liggja nú um eða yfir $400 milj. virði af silfri slegnu og óslegnu, sem ekkert er hægt að gera við eins og stendur, heldur er það þjóðinni arðlaus eign. Til þess nú að nota það til einhvers, hefur maður í New York, bæði í gamni og alvöru, stungið upp á því við fjármálastjórann, að silfrið sje steypt í hellur og úr því byggð höll á sýningafletinum í Chicago, til sýnis sumarið 1893. Honum telst svo til, að úr silfrinu, sem nú liggur ó notað í fjárhirzlunni, mætti bygga skála 400 feta langann, 300 feta breiðan, með 300 feta háum turni upp af aðal-dyrunum og þó nóg eptir til að gera af örn mikinn með nálega 50 feta langa vængi, sem krýna skyldi turninn.

Þar til kjörin þingnefnd hefur komið sjer saman um, að mæla með þeirri þingsályktun, sem nú er væntanleg á hverri stundu, að vinnu tími allra þjóna alríkisstjórnarinnar sje framvegis að eins 8 klstundir á dag.

Forstöðumenn Columbian-sýningarinnar í Chicago hafa einu sinni enn flúið á náðir þjóðþingsins og beðið um hjálp. Í þetta skipti biðja þeir um $5 milj. til láns gegn nægri tryggingu um endurborgun eptir að sýningin er um garð gengin. Um undanfarinn tíma hefur forstöðunefndin fengið allmiklar ávítanir á þingi fyrir eyðslusemi, og er þar einkum talað um hin stórmiklu laun, er formönnum nefndarinnar eru greidd. Forsetinn t. d. hefur $15,000 um árið, varaforsetinn $12,000 og jafningjar hans eru 3 eða 4 aðrir embættismenn. Detta álíta þingmenn að sje fram úr öllu hófi og álíta að eyðslusemin sje að sama skapi í öllum öðrum greinum. Nefndin segir nei við öllum slíkum kærum, og til að sannfæra þingmenn ina, bauð hún þeim öllum að heimsækja Chicago og yfirlíta reikninga ana, verkstæðin o. s. frv. Um 130 af neðri deildar mönnum þáðu boðið og heimsóttu Chicago, mánudaginn 22. þ. m. Breyttist þá skoðun þeirra allmikið, og mæla þeir að lík um flestir eða allir með því, að bæn nefndarinnar verði veitt.

Frumvarp hefur verið lagt fyrir þjóðþingið, er fer fram á, að ný stjórnardeild sje mynduð—verzlunarstjórnardeild

Þjóðþingið hefur ákveðið að tollurinn á aðfluttu byggi skuli lækka, er kemur til af því, að hái tollurinn, sem McKinley-lögin lögðu á bygg frá Canada, varð árangurslaus. Bygg Bandaríkja bænda hefur lækkað fremur en hækkað í verði síðan, en canadiska byggið, sem ölbruggarar komast ekki af án, er í hjer um bil sama verði nú og áður en tollurinn hækkaði.

Samkvæmt frumvarpi demókrata um toll-lækkun á ullarvarningi verður tollurinn hæstur 35%, ef frumvinær lagagildi.

$15 milj. hefur þingið ákveðið að verja til umbóta á Mississippifljótinu og skal ⅔ af þeirri upphæð varið samkvæmt fyrirsögn sjóflota stjóra Bandaríkja.

Frumvarp er fyrir þjóðþingi þess efnis, að ríkisstjórnir geti fengið lánað afgangsfje í fjárhirzlu alríkisstjórnar gegn 2½prc. afgjaldi, svo framarlega sem því fje er varið til að greiða samgöngur innan þess ríkis, er biður um lánið. Frumvarp þetta fær megna mótspyrnu.

31. marz næstk. hafa demókratar í Minnesota kjörfund í St. Paul til þess að kjósa fulltrúa að mæta á þjóðfundi demókrata í Chicago í vor. Á kjörfundinum í St. Paul mæta 425 fulltrúar almennings, er þannig eru kjörnir, að einn mætir fyrir hvert county, og að auki einn fyrir hver 300 atkv. er Cleveland fjekk í hverju um einu county í ríkinu við síðustu forsetakosningar. Á kjörfundinum verður Hennepin county (Minneapolis) mannflest, með 51 fulltrúa, og Ramsay county (St. Paul) næst með 45. Hjerað Íslendinga, Lyon county, sendir 3 menn á fundinn.

Herstjórnar engineer Bandaríkja, major Jones, hefur sent stjórninni nákvæmlega gerða ástæðu, er sýnir, að með aðgerðum er kosta samtals $860,000, má tvöfalda vatnsafl Rauðár og gera hana skipgenga sumarið út frá upptökum og norður að Winnipegvatni.—Bæjar Engineerinn í Winnipeg segir að þessi ástæðu geti ekki staðist nema fyrir þann hluta árinnar, er liggur fyrir sunnan landamærin.

Með þessum aðgerðum segir Jones að Rauðá yrði skipgeng frá Winnipeg vatni suður að Big Stone Lake, 615 mílur vegar, og að auki Rauðavatnsá (austur um land frá Grand Forks) 325 mílur, og Rauðavatn sjálft 50 mílur. Samtals 990 mílur, og er þó ótalið Winnipeg-vatn og Saskatchewan-fljótið, er þá mynduðu framhald af þessum vatnsfarvegi. Kostnaðurinn liggur mestur í því að byggja flóðgarða á ákveðnum stöðum, er stemmi fram rás vatnsins nema í ákveðnum mæli.

Tvö eða 3 stærstu járnbrautafjel. í Pennsylvania hafa ákveðið að fara í stríð við kola-kongana í því ríki, sem komnir eru í eitt fjelag til að takmarka kolatekju og ráða á þann hátt verðinu á kolum. Járnbrautarfjel. ætla að byrja á kolatekju upp á sinn kostnað og ef mögulent er hafa svo mikið af kolum við hendina að aldrei verði tilfinnanlegur skortur þeirra.

Meira en $1 milj. á einni viku nú nýlega græddi Wanamaker, póstmálastjóri Bandaríkja, á peningamarkaðinum í New York. Hlutabrjef hans í járnbrautarfjelögum hækkuðu í verði sem þessari upphæð nam á tímabilinu.

Samskot Philadelphia-manna til hinna nauðstöddu á Rússlandi, voru hinn 20. þ. m. orðin $70,000. Hinn 22. þ. m. fór af stað þaðan skip fermt með hveitimjöli og kornmat til Rússlands, og annað skip fer þaðan innan fárra daga með samskonar farm.

Að meðaltali unnu 300,000 manns að kola-tekju í Bandaríkjum á síðastl. ári, eg kolatekjan á árinu nam 115¼ milj. tons.

Aðeins einn þriðji hluti af síðastl. sumars uppskeru bænda fyrir vestan Mississippi í Bandaríkjum hefur enn verið flutt til hafnstaða eystra, og þó hafa öll járnbrautarfjelög gert sitt ýtrastatil að flytja kornmatinn burtu.

Framúrskarandi auðug járnnáma fannst fyrir fáum dögum norður með Superior-vatni, nálægt hinni fyrirhuguðu járnbraut milli Duluth og Port Arthur.

Á síðastl. ári voru 13,000,000 ekrur af landi undir hör í Bandaríkjum, og var uppskeran $10¼ milj. virði. Meira en 80% af hörnum var ræktað í Minnesota, og South Dakota, Iowa og Nebraska, en ræktað er það í 31 fylkjum alls.

Í fyrri viku brann til rústa rjettarsalurinn gamli í Appomatox county í Virginia þar sem Lee hershöfðingi að lyktum lagði niður vopnin og afhenti þau U. S. Grant.

Um $2 milj. virði af eignum eyðilagist í eldi í New Orleans 17. þ.m.

CANADA.

Sambandsþing Canada verður sett kl. 3 e. hádegi á morgun (fimmtud.) 25. febrúar.

Margvíslegar sagnir hafa gengið um það hvað sendimenn Canadastjórnar afrekuðu á fundinum með Blaine í Washington um daginn. Andvígismenn stjórnarinnar auðvitað gera gys að tilrauninni, og segja hana blátt áfram "humbug." Sendimennirnir sjálfir segjast ekki mega opinbera gerðir sínar fyrr en á þingi, en segja að frásögn blaðanna um hvað gerst hafi á fundinum sje fjærri rjettu.

Sambandsstjórnin er um það að gef út í sjerstökum bæklingi skýrslu, samandregna úr manntals skýrslunum, er sýnir verð allra verksmiðjustofnana í ríkinu. Skýrslan sýnir að verðsmiðjurnar í Montreal hafa kost að samtals $47,739,000, að á þeim verksmiðjum vinna 35,530 manns, að árslaun þeirra nema $11,782,000, og að verð varningins er þar er unninn á árinu nemur $62 milj.

Eitt af stjórnarfrumvörpunum á næsta þingi verður um nýja kjördæma skipting, er leiðir af fólkstalinn í síðastl. nóv. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að í Ontario, Quebec og British Columbia standi þingmanna fjöldinn í stað, í Nova Scotia verða þingmenn 2 færri en áður, og í New Brunswick og Prince Edward Island 1 færri en áður. Í Manitoba bætast 2 þingmenn við, verða 7 framvegis.

Æð af jarðgasi er nýfundin í þorpinu Mimico í grend við Toronto, er spýr 15 milj. teningsfeta af gasi á sólarhringnum.

Lífsábyrgðarskýrslur stjórnarinnar sýna, að 20, desember síðastliðinn voru Canadamenn í lífsábyrgð fyrir $148,343,000; þar af var viðbót á árinu 1891 $23,286,000. Tala þeirra, er þá voru í lífsábyrgð var samtals 99,130.

Í ræðu í Montreal skýrði hinn nýi fjármálastjóri í Quebec frá því, að skuldir fylkisins 1887, þegar Mercier tók við ráðsmennskunni, hefðu verið $11,380,000, en að þær hefðu verið komnar upp í $24,420,000, þegar honum var vikið frá í vetur. Auk þess var búið svo í hag inn fyrir yfirstandandi fjárhagsár, að útgjöldin hlytu að verða nær $3 milj. meiri en tekjurnar.

Tekjur Ontariofylkisstjórnar á síðastl. fjárhagsári voru $4,183,000, en útgjöldin $4,163,563.—Skuldir fylkisins eru sagðar $17,560, en eignir til að mæta þeim $5,303,066 virði.

Álit þriðja dómarans, er í fyrstu rannsakaði reikninga Merciers, er nú útkomið og er það í þá átt, að Pacand og Congley sjeu sekir, en að Mercier og hans meðráðamenn sjeu sýknir að því er snertir Baie de Chaleurs fjárdráttarmálið.—Hinir 2 dómararnir sögðu Mercier sekann og fyrir þá skuld vísaði Angers-fylkisstjóri honum á dyr.

Nafnfrægur Canadamaður er nýlátinn á Englandi, ljezt 16. þ. m. Það er elzti admiráll Breta og kallaður „faðir flotans", Sir Provo William Perry Wallis, nærri 101 árs gamall. Var fæddur í Halifax, Nova Scotia, 12. apríl 1791.

Fjelag til að búa til sykur úr sykurbetum var stofnað fyrir rúmlega ári síðan í Quebec-fylki, en byrjunin hefur gengið svo illa, að eignir þess voru seldar við uppboð 20 þ. m.

Canada Kyrrahafs-járnbrautarfjelagið hefur formlega ákveðið, að framvegis skuli allar umbætur á brautinni milli Winnipeg og Port Arthur gerðar á þann hátt, að hvenær sem ákveðið verði, megi tvöfalda sporveginn á allri þessari braut (430 mílur) á sem styttstum tíma.

Fjelag er stofnað í Windsor, Ontario, með $30000 hlutafje, í þeim tilgangi, að gefa út dagblað, er vinni að sameining Bandaríkja og Canada.

Útlit er fyrir að Bretastjórn ljái lið sitt til að fá lagðan telegrafþráð frá Vancouver í British Columbia til Japan. Formaður telegraf deildar Canada Kyrrahafsfjelagsins segir að þráðurinn muni kosta $5 milj.

Tveir prestar í ensku (biskupa) kirkjunni í Ontario flúðu þaðan í vikunni er leið, til Bandaríkja, að ætlað er; annar frá Toronto, hinn frá Chatam. Annar fyrir fylliri og óreglulífnað, hinn fyrir að hafs lofast 3 stúlkum og ákveðið brúðkaupsdag við allar þrjár. Ein þeirra er barnshafandi eptir hann.

Haggart, hinn nýi umsjónarmaður stjórnarjárnbrautanna, hefur hug á að láta Inter-Colonial-brautina borga sig um tíma, ef auðið er. Hann hefur afráðið að vísa burt 500 mönnum, er hann álítur að sje of aukið.

Bæjarskuldin í Montreal er sem stendur rjett $19 milj.

Í Toronto er verið að mynda fjelag, er ætlar sjer að byggja rafurmagnsjárnbraut þaðan til Hamilton, rúmar 40 mílur.

Edward Blake er farinn að taka þátt í pólitikinni aptur. Hann hefur að sögn fengið Thomas McGrevy til að sækja ekki um endurkosning í sínu gamla kjördæmi—West Quebec.

114,000,000 bush. af hveiti síðastliðins árs hafa nú verið seld úr ríkjunum Minnesota, Suður- og Norðu-Dakota, er það nærri 15,000 bush. meira en öll uppskera þar 1890.

Sagt er að í þessum þremur ríkjum sjeu en 50,000,000 bush., þar af um 20,000,000 bush. ópreskt. Þykir líklegt að nokkuð af þessu ópreskta hveiti gangi svo úr sjer að varla verði það flutt til markaðar.

DR. PRICE'S
Cream Baking Powder.
Brúkað af milliónum manna. 40 ára á markaðinum.